

POSTANOWIENIE

Dnia 25 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z powództwa A. T.-S.
przeciwko M. [...] Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
(dawniej: M. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W.)
o premię,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 25 kwietnia 2019 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 23 października 2017 r., sygn. akt III APa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 października 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 2 grudnia 2016 r., którym zasądzono od pozwanej M. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. na rzecz powódki A. T.-S. kwotę 110948 zł tytułem premii wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty, a w pozostałej części oddalono powództwo.

Pozwana zaskarżyła powyższy wyrok w całości skargą kasacyjną. Skargę oparła na podstawie naruszenia prawa materialnego: art. 9 § 1 k.p. w związku z § 6 ust. 1 i 2 oraz § 6 ust. 9 Regulaminu Premiowania w związku z art. 105 k.p., przez ich błędną wykładnię polegającą na mylnym przyjęciu, że: (-) w sytuacji, gdy nie był zrealizowany cel firmowy (zakładowy) 90%, Regulamin Premiowania przewidywał

możliwość podjęcia przez Dyrektora Generalnego tylko decyzji o przyznaniu oraz wypłacie premii, co w konsekwencji powodowało związanie pozwanej wysokością premii wyliczoną tylko i wyłącznie zgodnie z zasadami Regulaminu Premiowania; podczas gdy w przypadku nieziszczenia się wszystkich warunków premiowych (w tym niespełnienia celu firmowego 90%) decyzja o wypłacie premii czy nagrody stawała się niezależna od postanowień Regulaminu Premiowania i nie było w ogóle mowy o stosowaniu metod wyliczeń przewidzianych w systemie premiowym, a Dyrektor Generalny mógł podjąć decyzję o przyznaniu dowolnego świadczenia; (-) decyzyjność Dyrektora Generalnego odnosiła się wyłącznie do możliwości podjęcia decyzji o wstrzymaniu wypłaty premii, w sytuacji gdy wynik finansowy pozwanej będzie niższy niż 90%, podczas gdy analiza Regulaminu Premiowania, pisanego językiem potocznym a nie prawniczym, powinna prowadzić do wniosku, że celem tych przepisów było wprowadzenie dodatkowego, ogólnofirmowego warunku nabycia prawa do premii, w postaci osiągnięcia przez pozwaną wyniku finansowego na poziomie 90% i uzależnienie od tego warunku nabycia prawa do premii. Skarżąca podniosła ponadto zarzut naruszenia przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku: 1/ art. 382 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 385 k.p.c. oraz 2/ art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania wraz z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania przed Sądem Najwyższym, ewentualnie wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, przez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu w pierwszej instancji zgodnie ze spisem kosztów przedłożonym na rozprawie oraz kosztów procesu w drugiej instancji i w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według maksymalnych stawek wynikających z norm przepisanych. Ponadto w każdym przypadku wniosła o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej na podstawie art. 415 k.p.c. zwrotu spełnionego świadczenia wynikającego z zaskarżonego wyroku, w łącznej kwocie 156.164,54 zł wypłaconej przez pozwaną powódce tytułem premii i zaległych odsetek.

W ocenie skarżącej, za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania przemawia istnienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz oczywista zasadność skargi. Sąd Apelacyjny bezzasadnie pominął bowiem większość materiału dowodowego dotyczącego charakteru świadczeń wypłacanych pracownikom pozwanej i to materiału pochodzącego od osób, które tworzyły i stosowały Regulamin Premiowania. Ponadto w sposób rażący naruszył postanowienia Regulaminu Premiowania. Zaniechał całościowej analizy jego treści opierając się w swoich ustaleniach na wyrwanych z kontekstu postanowieniach i tłumacząc je w sposób dosłowny. Istotne zagadnienie prawne sprowadza się natomiast do odpowiedzi na pytanie dotyczące interpretacji art. 78 § 1 k.p., a mianowicie, na ile pracodawca może ukształtować zasady premiowe w taki sposób, że nieziszczenie się warunku ogólnofirmowego, na który pracownik nie miał de facto wpływu, może pozbawić pracownika prawa do premii, gdy pracownik zrealizował w pełni lub znacznie przekroczył indywidualne warunki premiowe? A w zasadniczej części dotyczy tego, czy w ramach tak określonego systemu premiowego dopuszczalne jest formalne wprowadzenie mechanizmu uznaniowości, polegającego na tym, że mimo niespełnienia wszystkich warunków premiowych doszło do wypłaty świadczenia, które jednak straciło swój pierwotny charakter premii, gdyż warunek ogólnofirmowy nie został spełniony i stało się nagrodą? Skarżąca wskazała, że zagadnienie to nie zostało dotychczas rozstrzygnięte w orzecznictwie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymagania formalne skargi kasacyjnej, skarga

kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania wraz z jego uzasadnieniem. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie powinno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne" (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 4 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z dnia 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z dnia 31 stycznia

2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729). Obowiązkiem skarżącego jest też wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. Rolą Sądu Najwyższego przy ocenie, czy skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, nie jest doszukiwanie się w uzasadnieniu podstaw skargi kasacyjnej argumentacji mającej wykazać istnienie istotnego zagadnienia prawnego. Przedstawienie takiej argumentacji w uzasadnieniu podstaw skargi służy bowiem jedynie wykazaniu zarzucanego naruszenia prawa materialnego lub procesowego. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2011 r., III UK 10/11, LEX nr 1124105). Ponadto twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467 i z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Z kolei co do tej przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu

wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/ 07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Skarżąca nie zdołała wykazać występowania tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Należy zauważyć, że skarżąca łączy oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z wystąpieniem istotnego zagadnienia prawnego. Tymczasem, już tylko z samej przedstawionej wyżej istoty ustawowych przesłanek przedsądu, przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., wynika, że co do zasady nie mogą one występować jednocześnie. Jeżeli bowiem w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne, od którego rozstrzygnięcia zależy wydanie prawidłowego orzeczenia co do istoty sprawy, to z natury rzeczy ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez Sąd drugiej instancji nie może mieć charakteru oczywistego i podstawowego. Z kolei skarga kasacyjna nie może być uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałoby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa tak duże wątpliwości, że konieczne jest ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy w ramach sformułowanego w tej sprawie zagadnienia prawnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r., II PK 247/10, LEX nr 1274964). Skarżąca nie wskazała też, w naruszeniu których

konkretnie przepisów prawa materialnego i procesowego upatruje tej przesłanki przedsądu.

Nadto, wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania opiera się w istocie na kwestionowaniu dokonanej w sprawie oceny dowodów i na założeniach sprzecznych z ustaleniami sądu odwoławczego, co nie zasługuje na uznanie w świetle związania Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

W kwestii sformułowanego przez skarżącą istotnego zagadnienia prawnego wypada zauważyć, że regulamin premiowania, jako regulamin wynagradzania (art. 77² k.p.), jest aktem normatywnym (art. 9 k.p.) a nie czynnością prawną w rozumieniu prawa cywilnego. Do interpretacji postanowień regulaminu wynagradzania należy stosować metody wykładni, na jakich dokonuje się wyjaśnienia treści powszechnie obowiązujących przepisów prawa pracy. Zupełnie wyjątkowo - gdy zawiodą metody wykładni aktów prawnych - do interpretacji postanowień regulaminu wynagradzania można stosować posiłkowo zasady wykładni oświadczeń woli stron czynności prawnych (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2009 r., II PK 232/08, OSNP 2011 nr 5-6, poz. 70; z dnia 16 lutego 2017 r., II PK 11/16, LEX nr 2254790; z dnia 14 czerwca 2018 r., II PK 130/17, LEX nr 2509613).

W przedmiotowej sprawie przepis § 6 pkt 9 Regulaminu Premiowania stanowił, że jeśli wynik finansowy firmy będzie mniejszy niż 90%, decyzja o wypłaceniu premii pozostaje w gestii Dyrektora Generalnego (uzasadnienie s. 5). Podnoszone przez skarżącą argumenty zmierzają w istocie do podważenia treści tego przepisu Regulaminu. Jak wskazano w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2012 r., II PK 288/11 (LEX nr 1254680), autonomiczne źródła prawa pracy podlegają interpretacji zgodnej z zasadami wykładni aktów normatywnych, a nie odpowiednio i posiłkowo stosowanych zasad wykładni oświadczeń woli składających się na treść czynności prawa cywilnego. Możliwe jest jednak w drodze wyjątku i z dużą ostrożnością odpowiednie (z mocy art. 300 k.p.) i jedynie posiłkowe stosowanie do wykładni zawartych w nich postanowień (przepisów prawa) art. 65 k.c., w sytuacji gdy zawiodą metody wykładni przyjęte w odniesieniu do interpretacji treści aktów normatywnych (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 marca

2008 r., I PK 234/07, LEX nr 465985; z dnia 9 lipca 2009 r., II PK 232/08, OSNP 2011 nr 5-6, poz. 70 i z dnia 26 lipca 2011 r., I PK 27/11, LEX nr 1001277). W niniejszym przypadku Sądy obu instancji ustaliły, że zgodnie z postanowieniami Regulaminu podjęta została decyzja o wypłacie premii, mimo braku zrealizowania celu zakładowego (uzasadnienie wyroku s. 12). Trafnie zatem Sąd Apelacyjny przyjął, że skoro taka decyzja została podjęta przez pracodawcę, to brak było możliwości swobodnego kształtowania wysokości premii w odniesieniu do poszczególnych pracowników w oparciu o dowolne kryteria. Uruchomienie wypłaty premii uaktualniało wynikające z Regulaminu kryteria nabycia przez pracowników prawa do tego świadczenia oraz zasady obliczania jego wysokości. Zamieszczenie w Regulaminie postanowień określających przesłanki przyznania świadczenia i ustalania jego wysokości czyniło świadczenie premią a nie nagrodą i w razie spełnienia owych przesłanek rodziło po stronie pracownika roszczenie o wypłatę premii w określonej wysokości.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.